

RAAP BELGIË – RAPPORT 1091

ARCHEOLOGIE NOTA

Scheldelaan Crossing havengebied te Antwerpen

[DEEL II: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN]

Bureauonderzoek – 2024|242

[COLOFON]

[TITEL] Archeologienota Scheldelaan Crossing havengebied te Antwerpen
Deel II: Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek – 2024|242

[VERSIE] 17 september 2024

[AUTEUR(S)] Derweduwen N.

[PROJECTLEIDER] Derweduwen N.

[PROJECTMEDEWERKERS]

[PROJECTBEGELEIDER]

[AARDKUNDIGE]

[RAAPPROJECT] ANCR001

[ERKEND ARCHEOLOOG] RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE] RAAP België BV, Begoniastraat 13, 9810 Eke

[BEVOEGD GEZAG] Agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
Telefoon 09/311 56 20
E-mail: raap@raap.be
Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2024

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

[DOOR VERGUNNINGVERLENER IN DE VERGUNNING OP TE NEMEN VOORWAARDEN]

Er dient **geen aanvullend archeologisch onderzoek** te worden uitgevoerd. Het volledige terrein wordt vrijgegeven.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	3
1 Inleiding	4
1.1 Administratieve gegevens	4
1.2 Samenvatting van het vooronderzoek	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
2.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	6
2.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site	6
2.3 Impactbepaling.....	6
2.4 Bepaling van de maatregelen	6
3 Programma van maatregelen – geen vervolg	7
4 Bibliografie	8
5 Lijsten van opgenomen figuren en tabellen	9
5.1 Figuren:.....	9
5.2 Tabellen:.....	9

1 INLEIDING

Dit programma van maatregelen is het tweede onderdeel van de archeologienota die door RAAP België werd opgesteld in het kader van het opmaken van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen in het plangebied Crossing havengebied (Antwerpen). Dit document bevat de adviezen en/of maatregelen die werden opgesteld op basis van het tot nu toe uitgevoerde archeologische vooronderzoek (bureauonderzoek, beschreven in het bijgaande eerste deel: verslag van resultaten).

Het advies is om geen vervolgonderzoek uit te voeren. De redenering die aan de basis ligt voor dit advies wordt in het hoofdstuk ‘Gemotiveerd advies’ uiteengezet. De verdere maatregelen die aan dit advies zijn gekoppeld worden toegelicht in één of meer programma’s van maatregelen in de daar op volgende hoofdstukken.

1.1 ADMINISTRatieve GEGEVENS

Tabel 1. Administratieve gegevens.

Projectcodes agentschap Onroerend Erfgoed ¹ : - Projectcode bureauonderzoek	2024 242		
Onderzoekskader	Opstellen van een archeologienota voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen		
Erkend archeoloog	RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)		
Naam plangebied	Crossing havengebied		
Adres	Scheldelaan		
Deelgemeente/gemeente	Antwerpen		
Provincie	Antwerpen		
Kadastrale gegevens	Antwerpen, afdeling 18, sectie A, 369A, 378A, 388A, 387A en 346E		
Oppervlakte betrokken percelen	694.861 m ²		
Oppervlakte plangebied	16.548 m ²		
Oppervlakte geplande bodemingrepen	1.410 m ²		
Bounding box in Lambert-coördinaten:	zuidwest: noordoost:	X: 143944.50 X: 145707.01	Y: 222696.42 Y: 223671.60

1.2 SAMENVATTING VAN HET VOORONDERZOEK

RAAP België voerde in september 2024 een archeologisch vooronderzoek uit in het plangebied Scheldelaan Crossing havengebied te Antwerpen. Het onderzoek kadert binnen een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, waarbij nieuwe leidingen worden aangelegd tot de nieuwe Ineos Project One site. Het archeologisch vooronderzoek heeft tot doel na te gaan of er kans is op de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten.

Er zijn gegevens verzameld over de aardkundige, archeologische en historische context van het plangebied. Op basis daarvan is een archeologische verwachting opgesteld en is er nagegaan wat de invloed is van de werken op het archeologisch erfgoed. Deze onderzoekstappen hebben geleid tot een advies.

¹ Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode bekomen bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.

In het plangebied liggen de Paleogene of Neogene sedimenten op ca. 10-12 meter onder het huidige maaiveld.² Het is daarom onwaarschijnlijk dat deze sedimenten archeologische niveaus herbergen.

In het plangebied bedraagt de dikte van de Quataire afzettingen ca. 10-12 meter.³ De Quataire afzettingen die zich ter hoogte van het plangebied bevinden bestaan uit profieltype 1c. Dit profieltype kenmerkt zich door eolische afzettingen uit het Weichseliaan of vroeg-Holoceen. Het gaat om zand tot zandleem dat hier tijdens de laatste ijstijd werd afgezet. De eolische sedimenten uit de laatste ijstijd werden nog eens afgedekt door Holocene getijdenafzettingen.

Het uiterst westelijk en uiterst oostelijk deel van het plangebied staan gekarteerd als antropogene bodem. Het oostelijk deel lijkt zich te situeren ter hoogte van een structuur die we als dijk kunnen interpreteren. Ten zuiden van deze halfcirkelvormige dijk komen vooral matig natte zware kleibodems voor.

In de jaren 1960 werd het poldergebied rond Oud-Lillo ingenomen door expansie van de haven. Het aanleggen van de Kanaaldokken B1 tot en met B3 maakte deel uit van het zogenaamde Tienjarenplan (1956-1967) voor de uitbreiding van de haven. Met de grond uit de dokken werden de omliggende polders opgespoten en zodoende 5 meter opgehoogd.⁴

De CAI vermeldt geen archeologische waarnemingen binnen het plangebied, maar in de ruime omgeving konden we enkele waarnemingen noteren. Zo worden ten zuiden van het projectgebied Fort Lillo (CAI 366061) en ten noorden Fort Frederik Hendrik (CAI 366144) aangeduid. Ook de bewoningskern te Oud-Lillo situeert zich ten zuiden van het plangebied (CAI 366142). In deze dorpskern werd bij de werkzaamheden aan de haven een kerkhof uit de 12de eeuw aangetroffen, net als een van de muren en een gracht van de laatmiddeleeuwse schans (CAI 104701). In deze buurt wordt ook nog de vondst van een prehistorische pot (CAI 366016) vermeld, al is dit eerder twijfelachtig.

De geplande graafwerken reiken niet dieper dan 3 m -mv. De leidingen worden via gestuurde boring ondergronds aangelegd op een diepte van ca. 19,60 m -mv. De geplande graafwerken blijven dus binnen het eerder vastgestelde ophogingspakket van ca. 5 meter dikte.

Op basis van het onderzoek blijkt dat de geplande ingrepen nog niet onderhevig aan een eerder in akte genomen archeologienota, geen impact zullen hebben op potentieel archeologische vindplaatsen. Er worden geen verdere maatregelen geadviseerd.

² Deckers et al., 2019

³ Deckers et al., 2019

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13661> en <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13659>

2 GEMOTIVEERD ADVIES

In dit hoofdstuk voorafgaand aan het feitelijk programma van maatregelen (al dan niet bestaande uit meerdere onderdelen) wordt duidelijk gemaakt waarom er op basis van het archeologische vooronderzoek al dan niet aanvullend archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd in het kader van het dossier waar deze archeologienota deel van uitmaakt.

2.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Op basis van de in het verslag van resultaten beschreven delen van het archeologische vooronderzoek kan een gegronde uitspraak worden gedaan over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed. Er is op basis hiervan geen archeologische verwachting opgesteld en de afweging voor de noodzaak tot verder vooronderzoek heeft een voldoende gefundeerde conclusie opgeleverd. Er kon tenslotte in voldoende mate een besluit worden genomen over de impact van alle geplande werken op eventueel aanwezige archeologische resten. Het uitgevoerde vooronderzoek is daarom in volledigheid uitgevoerd.

2.2 DE AAN-/AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het plangebied geen archeologische verwachting kent in de eerste vijf meter onder het maaiveld. Dit betreft immers een antropogeen ophogingspakket te linken aan de havenexpansie in de jaren 1960.

2.3 IMPACTBEPALING

De geplande werkzaamheden zullen geen impact hebben op eventueel aanwezige archeologische resten. Immers, beperken de geplande graafwerken zich tot een diepte van ca. 3 m -mv en situeren ze zich hierdoor binnen het aanwezige ophogingspakket. De horizontaal gestuurde boring situeert zich dieper op ca. 19,6 m -mv maar hierbij worden de bovenliggende lagen niet verstoord noch afgegraven. Bovendien situeert het tracé zich binnen het plangebied van de eerder in akte genomen archeologienota met ID 27052.

2.4 BEPALING VAN DE MAATREGELEN

In het volgende hoofdstuk (of de volgende hoofdstukken indien er meerdere maatregelen in parallel worden geadviseerd) wordt gespecificeerd welke maatregelen aan de voorgenoemde conclusies van het gemotiveerde advies worden gekoppeld.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN – GEEN VERVOLG

Er wordt geen aanvullend archeologisch onderzoek geadviseerd in het kader van deze archeologienota en de bijbehorende vergunningsaanvraag.

Wel blijft de meldingsplicht gelden bij toevalsvondsten (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.⁵

⁵ Procedure: een archeologische toevalsvondst dient binnen drie dagen gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij de vondst en haar vindplaats beschermd worden tot tien dagen na het vinden. De melding kan gemaakt worden via de website: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/vondstmeldingen/toevalsvondsten/formulier>.

4 BIBLIOGRAFIE

UITGEGEVEN BRONNEN:

ONUITGEGEVEN BRONNEN:

GERAADPLEEGDE WEBSITES:

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

AGIV (2021) ORTHOFOTOMOZAÏEK, MIDDENSCHALIG, WINTEROPNAMEN, KLEUR, MEEST RECENT, VLAANDEREN. 2020.03. AGENTSCHAP INFORMATIE VLAANDEREN. BESCHIKBAAR OP: [HTTP://WWW.GEOPUNT.BE](http://www.geopunt.be).

AGIV (2023) AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: GROOTSCHALIG REFERENTIEBESTAND (GRB). BESCHIKBAAR OP: [HTTP://WWW.GEOPUNT.BE/CATALOGUS/DATASETFOlder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162](http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162).

OVERIGE BRONNEN:

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2019) CODE VAN GOEDE PRAKTIJK VOOR DE UITVOERING VAN EN RAPPORTERING OVER ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK EN ARCHEOLOGISCHE OPGRAVINGEN EN HET GEBRUIK VAN METAALDETECTOREN (VERSIE 4.0). VLAAMSE OVERHEID.

5 LIJSTEN VAN OPGENOMEN FIGUREN EN TABELLEN

5.1 FIGUREN:

Tabel 1. Administratieve gegevens.....	4
--	---

5.2 TABELLEN:

Tabel 1. Administratieve gegevens.....	4
--	---